

sed uberiorem per me. Non hoc dixit. Legite quid dixerit : Evangelium sanctum est, omnium superba colla subdantur. Non hæc dicit Augustinus, hæc dicit Dominus. Quid dicit Dominus? « Sine me nihil potestis facere¹. » Jam nunc cum auditis; « Quotquot Spiritu Dei aguntur, » hi filii sunt Dei, » nolite vos demittere. Neque enim templum suum sic de vobis ædificat Deus, quasi de lapidibus qui non habent motum suum : levantur, ab structore ponuntur. Non sic sunt lapides vivi : « Et vos tanquam lapides vivi coedificamini in templum Dei². » Ducimini, sed currite et vos : ducimini, sed sequimini : quia cum secuti fueritis, verum erit illud, quia sine illo nihil facere potestis. « Non enim volentis, neque currentis, » sed miserentis est Dei³. »

XIV. Forte dicturi eratis : Et Lex sufficit nobis. Lex timorem dedit : et videte quid hinc subjunxit Apostolus, cum diceret : « Quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi » filii sunt Dei ; » quia cum Spiritu Dei aguntur, charitate aguntur : « Charitas enim Dei diffusa est in cordibus » nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis⁴ : » secutus adjunxit : « Non enim accepistis spiritum servitutis » iterum in timore⁵. » Quid est, « iterum? » Quomodo terrente molestissimo pædagogo. Quid est, « iterum? » Sicut in monte Sina accepistis spiritum servitutis⁶. Dicit aliquis : Alius est spiritus servitutis, alius spiritus libertatis. Si alius esset, non diceret Apostolus, « iterum. » Idem ergo spiritus, sed in tabulis lapideis in timore, in tabulis cordis in dilectione. Jam nudistertius qui affuistis audistis, quomodo longe positam plebem, voces, ignis, fumus in monte terrebat⁷; quomodo autem veniens Spiritus sanctus, idem ipse digitus Dei, quinque-

¹ Joan. xv, 5. — ² Ephes. ii, 22. — ³ Rom. ix, 16. — ⁴ Id. v, 5. — ⁵ Id. viii, 15. — ⁶ Exod. xix, 16. — ⁷ Id. xx, 18.

simo die post umbram Paschæ quomodo venerit¹, et igneis linguis super unumquemque eorum insederit. Jam ergo non in timore, sed in dilectione; ut non servi, sed filii simus. Qui enim adhuc ideo bene agit, quia poenam timet, Deum non amat, nondum est inter filios : utinam tamen vel poenam timeat. Timor servus est, Charitas libera est; et ut sic dicamus, Timor est servus Charitatis. Ne possideat diabolus cor tuum, præcedat servus in corde tuo, et servet dominæ venturæ locum. Fac, fac vel timore poenæ, si nondum potes amore justitiæ. Veniet domina, et servus abscedet : quia consummata Charitas foras mittit timorem². « Non enim accepistis spiritum » servitutis iterum in timore. » Novum Testamentum est, non Vetus. « Vetera transierunt, et ecce nova facta sunt » omnia³ : » omnia autem ex Deo.

XV. Denique quid sequitur? Quid ergo accepimus, quasi diceret : « Sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, pater. » Dominus timeatur, pater amatur, « Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, pater. » Clamor iste cordis est, non faucium, non labiorum : intus sonat, auribus Dei sonat. Clauso ore, labiisque immotis, Susanna ista voce clamabat⁴. « Sed accepistis Spiritum » adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, pater. » Cor clamet : « Pater noster, qui es in coelis⁵. » Ergo quare non tantum « pater? » Quid sibi vult, « Abba, pater? » Si enim quæras quid sit « Abba, » respondetur tibi, « pater. » Abba enim Hebraice pater dicitur. Quare voluit utrumque Apostolus ponere? Quia videbat lapidem angularem, quem reprobaverunt ædificantes, et factus est in caput anguli⁶, non sine causa angularem dic-

¹ Act. ii. — ² I Joan. iv, 18. — ³ 2 Cor. v, 17. — ⁴ Dan. xiii. — ⁵ Matth. vi, 9. — ⁶ Psal. cxvii, 22.

tum, nisi quia in osculum recipit utrumque parietem de diverso venientem. Hinc circumcisio, inde præputium, tantum a se et inter se longe, quantum ab angulo longe: quantum autem ad angulum prope, et inter se utique prope. In angulo autem inter se juncti. « Ipse est enim » pax nostra, qui fecit utraque unum¹. » Ergo inde circumcisio, inde præputium, parietum concordia, anguli gloria. « Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo » clamamus, Abba, pater. »

XVI. Qualis res est, si pignus tale est? Nec pignus, sed arrha dicenda est. Pignus enim quando ponitur, cum fuerit res ipsa reddita pignus aufertur². Arrha autem de ipsa re datur, quæ danda promittitur; ut res quando redditur, impleatur quod datum est, non mutetur. Unusquisque ergo attendat cor suum, utrum ex intimis cordis medullis et sincera charitate dicat, Pater. Non modo quæritur quanta sit ipsa charitas, utrum magna, an parva, an mediocris: utrum vel sit, quæro. Si nata est, latendo crescit, crescendo perficietur, perfecta permanebit. Non enim perfecta vergit in senium, et a senectute veniet ad mortem: ad hoc perficietur, ut æterna permaneat. Vide enim quid sequitur. « Clamamus, Abba, pater. Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, » quia sumus filii Dei³. » Non spiritus noster reddit testimonium spiritui nostro, quia sumus filii Dei: sed Spiritus Dei, arrha reddit testimonium pro ea re quæ nobis promissa est. « Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui » nostro, quia sumus filii Dei. »

XVII. « Si autem filii, et hæredes⁴. » Non enim inaniter filii. Hæc est merces: « Et hæredes. » Hoc est quod paulo ante dicebam, quia medicus noster et sanitatem

¹ Ephes. II, 14. — ² Vide supra Ser. 23, c. 8 et 9. — ³ Rom. VIII, 16. — ⁴ Ibid. 17.

nobis donat, et mercedem insuper largiri dignatur. Quæ est illa merces? Hæreditas. Sed non quomodo est hominis patris hæreditas. Relinquit enim filiis suis, non possidet cum filiis suis: et tamen magnum se facit, et gratias sibi agi desiderat, quia voluit dare quod non possit auferre. Moriens enim tolleretur secum? Puto quia si posset, nihil hic filiis suis dimisisset. Hæredes Dei sic sunt, ut ipse Deus sit hæreditas nostra, cui dicit Psalmus; « Dominus » pars hæreditatis meæ¹. Hæredes quidem Dei: » si parum vobis est, audite, quo amplius gaudeatis: « Hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. » Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CLVII².

De verbis Apostoli, Rom. VIII. *Spe salvi facti sumus: spes autem quæ videtur, non est spes.*

I. Sicut Apostolum dixisse meminit Sanctitas Vestra, fratres charissimi, « Spe salvi facti sumus: Spes autem, » inquit, quæ videtur, non est spes. Quod enim videt » quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus³. » Hinc vobis exhortatorium et consolatorium præbere sermonem, admonet nos ipse Dominus Deus noster, cui dicitur in Psalmo: « Spes mea es tu, portio mea in terra viventium⁴. » Ipse, inquam, qui spes nostra est in terra viventium, jubet ut vos alloquamur in hac terra morientium: ut non

¹ Psal. xv, 5. — ² Alias xxiii, de verbis Apostoli. — ³ Rom. VIII, 24, 25. — ⁴ Psal. cxli, 6.